

ENW'R PWYLLGOR CRAFFU	PWYLLGOR CRAFFU CORFFORAETHOL
DYDDIAD Y CYFARFOD	16 MEHEFIN 2016
TEITL	Arbedion Effeithlonrwydd Pellach
AWDUR	Dafydd Wyn Williams, Pennaeth Adran Rheoleiddio (Dros Dro)
AELOD CABINET	Y Cyngorydd Dafydd Meurig
PWRPAS	Arbedion pellach wedi eu cyfeirio am waith pellach gan y pwyllgorau craffu cyn dod i gasgliad

1. CEFNDIR

- 1.1 Fel rhan o'r ymarferiad i ganfod cynlluniau Arbedion ariannol rhwng 2015 a 2018 mae'r Adran Rheoleiddio wedi cyflwyno gwerth £1,242,883 i Gabinet y Cyngor ac mae'r rhain wedi eu cymeradwyo. Yn ogystal, mae toriadau o £523,000 wedi eu cymeradwyo gan y Cyngor ar 3ydd o Fawrth, 2016. Mae manylion y cynlluniau arbedion sydd wedi eu cymeradwyo gan y Cabinet ynghyd a phroffil gweithredu wedi ei atodi yn Atodiad 1 er gwybodaeth.
- 1.2 Mae gan yr Adran yn ogystal 4 cynllun sydd wedi eu cyfeirio gan y Cabinet am waith pellach gan y pwyllgorau craffu perthnasol cyn dod i gasgliad sef:
1. **Rhoi'r gorau i swyddogaethau anstatudol – Gwasanaethau Difa Pla** - £67,000 [y mater yma yn dilyn adroddiad arall ger bron y Pwyllgor Craffu]
  2. **Cam 2:** Lleihad o 10% pellach yng nghyllideb Gwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd - £69,000
  3. **Cam 3:** Lleihad o 10% pellach eto yng nghyllideb Gwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd - £69,000
  4. **Hysbysebu ceisiadau Cynllunio** - £15,000
- 1.3 Mae'r adroddiad a gyflwynwyd i'r pwyllgor craffu cymunedau ar 12 Ionawr 2016 yn delio gyda'r cynllun cyntaf [Gwasanaeth Difa Pla] a chytunwyd y byddai'r Adran yn dychwelyd i'r pwyllgor gyda strwythur ffioedd a mesurau eraill i wneud yr Uned Difa Pla yn hunan cynhaliol. Fe fydd yr adroddiad yma felly yn ystyried y 3 cynllun arall sef 2 gynllun yn ymwneud a lleihau cyllidebau Gwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd a chynllun yn ymwneud a lleihau'r gyllideb ar gyfer hysbysebu ceisiadau cynllunio.

2. ARBEDION

ARBEDION WEDI EU CYMERADWYO

- 2.1 Mae'r Adran wedi llwyddo i gyrraedd targed arbedion ar gyfer blwyddyn 2015-16 ac arbedion o £530,390 wedi eu canfod, a disgwyilir cwrdd â'r targed o £349,810 yn 2016-17 a £362,683 yn 2017-18.

- 2.2 Mae mwy o fanylder am bob cynllun arbedion unigol wedi ei atodi yn Atodiad 1. Gwelwch yn yr atodiad yma bod y symiau ariannol yn erbyn pob cynllun wedi eu lliwio i gyd-fynd gyda pha mor hyderus ydi'r Adran o gyrraedd swm yr arbediad. Mae be mae'r lliwiau gwahanol yn dynodi wedi ei amlinellu isod yn Nhabl 1.

Tabl 1: Esboniad o ddynodiad lliwiau risg ar y rhestr arbedion

LLIW	DYNODIAD RISG
Gwyn	Cynllun wedi ei wireddu
Gwyrdd	Dim problem yn cael ei ragweld
Melyn	All fod problem yn cyrraedd yr arbediad disgwylir
Oren	Tebygol fod problem yn cyrraedd yr arbediad disgwylir
Coch	Annhebygol bod posib canfod yr arbediad

- 2.3 Ar hyn o bryd [diweddariad 16 Mai 2016 yn atodiad 1], mae'r proffil risg i gwrdd ar arbedion sydd wedi eu cymeradwyo wedi ei ddangos isod yn Nhabl 2. Gellir gweld o Dabl 2 bod £35,000 o arbediad ar risg uchel o beidio cael ei ganfod tra bod yn debygol bod problem cyrraedd yr arbediad a ddisgwylir am werth £85,290 o arbedion sydd wedi eu cymeradwyo [oren]. Mae'r Adran yn ymdrechu i leihau lefel risg ar y cynlluniau hyn ac yn ogystal yn ceisio cynyddu'r arbedion dan y penawdau eraill sydd wedi eu cymeradwyo i reoli'r risgiau o **beidio â chyflawni** [coch].

Tabl 2 Proffil risg o allu cwrdd gydag arbedion wedi eu cymeradwyo

LEFEL RISG	2015-16	2016-17	2017-18	CYFANSWM
Gwireddwyd	£470,390	£241,910	£ 4,300	£716,600
Gwyrdd	£0	£151,900	£174,713	£326,613
Melyn	0	£ 10,000	£ 69,380	£ 79,380
Oren	0	£ 6,000	£ 79,290	£ 85,290
Coch	0	0	£ 35,000	£35,000.00
Cyfanswm	£470,390.00	£409,810	£362,683.00	£1,242,883.00

- 2.4 Mae swm ychwanegol o £90,000 wedi ei ganfod yn y flwyddyn ariannol 2015-16 i ddod a'r cyfanswm i £560,390, sydd hefyd yn codi cyfanswm arbedion yr Adran [2015-18] i £1,332,883. Mae'r arbediad ychwanegol yma wedi ei ganfod drwy reolaeth well o swyddfeydd y Cyngor sydd wedi galluogi rhentu allan gofod swyddfa i gwmnïau preifat yn swyddfeydd Penrallt, Caernarfon.

ARBEDION CAFFAEL

- 2.5 Mae gofyn i'r Adran yn ogystal gwrdd ag arbedion o £78,000 rhwng 2015-18 drwy geisio lleihau'r pris yr ydym yn ei dalu am wasanaethau allanol drwy eu caffael mewn modd gwahanol. Mae £40,000 wedi ei ganfod yn barod drwy dendro gwasanaethau cludiant cyhoeddus gyda gofynion amgen o ran meini prawf. Mae oddeutu £38,000 yn weddill i'w gyfarfod dan y pennawd hwn.

ARBEDION YCHWANEGOL ERAILL

2.6 Fel rhan o'r rhestr o gynlluniau sydd wedi eu cyfeirio am waith pellach gan y pwyllgorau craffu yr oedd 2 gynllun arall wedi eu cynnwys yn wreiddiol sef:

- Cydweithio Cynllunio [Gwynedd ac Ynys Môn] £50,000
- Cydweithio Cynllunio [Gwynedd a APCE] £50,000

2.7 Nid yw yn bosib cyfarfod yr arbedion hyn drwy gydweithio gydag eraill bellach, ac o ganlyniad mae'r 2 gynllun yma wedi eu hepgor o'r rhestr. Er hyn, mae Pennaeth yr Adran wedi cytuno y bydd pob ymdrech yn cael ei wneud i geisio cyfarfod yr arbediad yma mewn modd arall, ond wrth gwrs, nid yw wedi bod yn bosib hyd yma i warantu hyn.

3. TORIADAU SYDD WEDI EU PENDERFYNU

3.1 Yng Nghyngor llawn yr Awdurdod ar y 3ydd Fawrth 2016 fe benderfynwyd ar y toriadau i wasanaethau'r Cyngor.

3.2 Mae cyfanswm y toriadau sy'n effeithio'r Adran Rheoleiddio yn uniongyrchol yn £523,400, ac mae'r union benawdau, y swm ar amseriad ar gyfer pob toriad ynghyd ar amserlen wedi eu hamlinellu yn Nhabl 3.

Tabl 3: Toriadau wedi eu penderfynu ac amserlen ar gyfer Adran Rheoleiddio

TORIAD	SWM	PRYD
Dwy swydd yn Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd	£30,000 [50% i Ynys Môn]	Ebrill 2018
Un swydd Uned Bioamrywiaeth	£30,000	Ebrill 2017
Hanner Cyllideb Uned Traffig a Phrosiectau	£65,000	Ebrill 2016
20% o gyllideb cynnal llwybrau (cynnwys un swydd)	£110,000	£20,000 Ebrill 2016 £90,000 Ebrill 2017
Swydd o Uned Rheoli Llygredd	£35,000	Ebrill 2017
Swydd o Uned Hylendid Bwyd	£36,000	Ebrill 2017
Cyllideb Gwarchodfeydd Natur	£59,400	£15,000 Ebrill 2016 £44,400 Ebrill 2017
Swydd yn Uned Rheolaeth Gwaith Ffyrdd	£30,000	Hydref 2016
Cau Frondeg, Pwllheli a'r Traeth, Felinheli	£60,000	Frondeg yn ôl i'r Cabinet
Swydd o Uned Cynnal Adeiladau	£28,000	Ebrill 2016
Swydd a hanner o Uned Stadau	£40,000	Tachwedd 2016
CYFANSWM	£523,400.00	

3.3 Mae'r toriadau sydd wedi eu llachar liwio mewn glas (cyfanswm o £339,000) yn doriadau swyddi sydd yn golygu bod angen rhyw gymaint o newid strwythur a chyfrifoldebau i geisio lleihau'r effaith o'r toriad ar wasanaethau'r Adran.

4. SUT GALLWN GWRDD AR ARBEDION CYNLLUNIAU SYDD WEDI EU CYFEIRIO AM WAITH PELLACH GAN Y PWYLLGORAU CRAFFU?

- 4.1 Gobeithir bod yr esboniad o'r materion cyllidol o ran arbedion a thoriadau sydd yn wynebu'r Adran yn ddefnyddiol i'r pwyllgor werthfawrogi'r trosolwg. Er bod pob arbediad a thoriadau yn cael eu pecynnu fel materion ar wahân, anodd dros ben ydi rheoli'r her o gyrraedd y symiau sydd wedi eu hamlinellu heb fod yn ystyried y darlun cyfan. Felly mae yn rhesymol ystyried yr holl arbedion a thoriadau wrth feddwl am sut i ddelio gyda'r cynlluniau arbedion sydd wedi eu cyfeirio am waith pellach gan y pwyllgorau craffu.
- 4.2 Mae 3 cynllun yn cael ei ystyried yn yr adroddiad hwn, ac fe fydd y rhan yma o'r adroddiad yn son am sut gallwn gyfarfod yr arbedion yn eu herbyn sef:
1. **Cam 2:** Lleihad o 10% pellach yng nghyllideb Gwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd - £69,000
  2. **Cam 3:** Lleihad o 10% pellach eto yng nghyllideb Gwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd - £69,000
  3. **Hysbysebu ceisiadau Cynllunio** - £15,000

CAM 2: LLEIHAD O 10% PELLACH YNG NGHYLLIDEB GWASANAETH GWARCHOD Y CYHOEDD - £69,000

- 4.3 Efallai i aelodau'r pwyllgor gofio y bu i'r Uwch Reolwr gyda chyfrifoldebau am Wasanaeth Gwarchod y Cyhoedd ymdeol ym mis Awst 2015. Ar y pryd, fe ddaru'r cyfrifoldeb am y Gwasanaeth hwn gael eu hychwanegu at gyfrifoldebau'r Uwch Rheolwr Cynllunio ac Amgylchedd ar sail dros dro. Yr oedd yn anodd iawn proffwydol a fyddai'r trefniant yma yn llwyddiannus ai pheidio, gan fod y maes gwaith yn arbenigol, bod 4 o Unedau ychwanegol i'w rheoli a bod dim llawer o amser wedi bod i drosglwyddo'r cyfrifoldebau.
- 4.4 Er hyn, mae Uwch Reolwr Cynllunio ac Amgylchedd wedi ymdopi ar dyletswyddau ychwanegol yn rhagorol, gyda staff a rheolwyr yn cytuno bod y trefniant yn gweithio yn dda. Yng ngoleuni hyn, mae trefniadau wedi eu gwneud i roi'r trefniant yn ei le ar sail barhaol, ac felly unwyd y Gwasanaeth Cynllunio ac Amgylchedd gyda Gwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd dechrau Chwefror 2016. Fe fydd y trefniant yma yn arbed y gost o gyflogi Uwch Reolwr Gwarchod y Cyhoedd, ac wedi cydnabyddiaeth am ymgymryd â dyletswyddau ychwanegol cael ei ystyried mae'r arbediad o wneud hyn yn oddeutu £70,000. Bwriedir felly rhoi'r arbediad yma yn erbyn Cam 2, sef lleihad o 10% pellach yng nghyllideb Gwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd - £69,000.

CAM 3: LLEIHAD O 10% PELLACH YNG NGHYLLIDEB GWASANAETH GWARCHOD Y CYHOEDD - £69,000

- 4.5 Gellir gweld o Rh8 a Rh11 [Atodiad 1] bod arbediad o £194,850 wedi ei gyflawni wrth leihau nifer staff yng Ngwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd. Mae hyn yn erbyn targed o £169,000. Felly mae gôr gyflawni o £25,850.
- 4.6 Barn yr Adran yw y dylid y ffigwr o gor-gyflawni gyfarfod rhan o'r arbediad Cam 3: lleihad o 10% pellach yng nghyllideb Gwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd sydd yn £69,000. Mae hyn wedyn yn gadael diffyg o £43,150.

- 4.7 Tra bod yn bosib ystyried lleihau cyllideb Gwarchod y Cyhoedd ymhellach debyg ei fod yn hynod anodd gwireddu hyn heb effeithio gallu'r Gwasanaeth i gynnal eu dyletswyddau statudol. Mae yn rhaid hefyd ystyried y toriadau sydd yn wynebu'r uned sef un swydd hylendid bwyd (£36,000) ac un swydd rheolaeth llygredd (£35,000).

HYSBYSEBU CEISIADAU CYNLLUNIO - £15,000

- 4.8 Ymhellach i ddeddf Cynllunio newydd a gyflwynwyd yn 2015 sydd ddim yn cyfeirio at newid y gofynion statudol i hysbysebu rhai mathau o geisiadau i'r wasg, ni fydd yn bosib lleihau'r gost ar gyfer hysbysebu ceisiadau cynllunio. Felly barn yr Adran yw y dylid ceisio gyfarfod ar arbediad drwy gynllun amgen.

5. CASGLIAD

- 5.1 Nid yw'r sefyllfa yma yn un hawdd, ond teimlir bod posib cwrdd â'r arbedion dan sylw drwy fod yn hyblyg ac ystyried yr her yn ei gyfanrwydd fel Adran wrth greu cynlluniau amgen.
- 5.2 O'r hyn sydd wedi ei gyflwyno, fe welwch fod angen ystyried nid yn unig y cynlluniau sydd wedi eu cyfeirio am waith pellach gan y pwyllgorau craffu, ond hefyd yr arbedion sydd wedi eu cymeradwyo sydd gyda risg o beidio cyflawni. Mae'r cynlluniau yma yn cael eu dangos yn Nhabl 4. Gweler o'r tabl yma bod cynllun amgen ei angen i gyfarfod isafswm o £178,440 ac yn ddelfrydol £278,440.

Tabl 4: Arbedion angen eu hystyriaeth mewn cynlluniau amgen:

CYNLLUN	SWM
Cam 3: Lleihad o 10% pellach yng nghyllideb Gwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd	£ 43,150
Hysbysebu ceisiadau Cynllunio	£ 15,000
Arbedion wedi eu cymeradwyo- lefel risg oren	£ 85,290
Arbedion wedi eu cymeradwyo- lefel risg coch	£ 35,000
Deheuad i gwrdd ag arbediad i gwrdd â'r diffyg o ddau gynllun cydweithio wedi eu hepgor	£100,000
CYFANSWM	£278,440.00
Cyfanswm heb gynnwys yr arbediad deheuad	£178,440.00

6. CYNLLUN AMGEN

- 6.1 Sonnir yn rhan 3 o'r adroddiad wrth drafod toriadau sy'n wynebu'r Adran y bwriad i edrych ar man addasiadau i strwythur Gwasanaethau'r Adran i leihau'r effaith y toriadau ar wasanaethau. Mae'r Adran o'r farn bod posib edrych ar man addasiadau i strwythur Gwasanaethau'r Adran ar draws yr holl Unedau, gan gynnwys yr Unedau sydd yn cael eu heffeithio gan doriadau yn ogystal â'r rhai sydd ddim. Credir bod posib cyfarfod rhywfaint o'r swm sydd ei angen drwy wneud man addasiadau i'r strwythur.
- 6.2 Gwelir o'r wybodaeth am arbedion sydd wedi eu cymeradwyo (Atodiad 1) bod sawl cynllun lle mae arbediad yn cael ei ganfod drwy gynyddu incwm. Teimlir bod sgôp i gynyddu incwm drwy ganolbwyntio fwy o ymdrech ar rhai agweddau. Mae faint fwy o incwm posib gellir ei godi drwy gynyddu ymdrech angen tipyn mwy o waith cyn ymrwymo'r ffigwr.

6.3 Mae hefyd sgôp wrth gwrs i leihau'r risgiau sydd yn ein rhwystro rhag gwireddu'r arbedion sydd wedi eu cymeradwyo. Mae'r Adran yn canolbwyntio ar hyn a dros y misoedd diwethaf wedi llwyddo i leihau'r risg o wireddu ar nifer o'r cynlluniau.

7. ARGYMHELLIAD

7.1 Derbyn yr wybodaeth yn yr adroddiad yn cynnwys yr hyn sydd wedi ei gyflawni ar yr arbedion hyd yn hyn.

7.2 Bod yr Adran yn bwrw ymlaen i gyfarfod arbediad isafswm o £178,440 [anelu at £278,440] drwy weithredu ar gynllun amgen. Fe fydd y cynllun amgen yn canolbwyntio ar gynyddu incwm, newid strwythur a lleihau risgiau sydd yn rhwystro arbedion sydd wedi eu cymeradwyo rhag eu gwireddu..

7.3 Bod yr Adran yn adrodd ar y cynnydd ar yr holl arbedion a thoriadau ynghyd a ffigyrau pendant i'w ymrwymo iddynt o ran cynllun amgen i'r Pwyllgor Craffu mewn 9 mis.